

הבחנה בין מחקר היסטורי לבין זיכרון קולקטיבי

משימה למורים

הנחיות

1. חפשו באינטרנט ותקראו 3 אתרים המסבירים מה זה "זיכרון קולקטיבי".
2. ערכו רשימה של המאפיינים של "זיכרון קולקטיבי" על סמך הקריאה שלכם.
3. הציגו שלושה אירועים המוצגים בדרך כלל כזיכרונות קולקטיביים של קבוצתכם הלאומית או המגדרית או החברתית או העדתית או האזרחית.
4. חפשו מידע והציגו מה ידוע על אותם האירועים מנקודת ראות של המחקר ההיסטורי.
5. לפי הבנתכם: מהי ההיסטוריה שמלמדים בבית הספר: היסטוריה ביקורתית? זיכרונות קולקטיביים? מיתוסים? מחקר היסטורי?
6. נסו להיזכר בשלושה הסברים שלכם בממחישים את התשובה הקודמת.
7. לפי דעתכם, מה צריך ללמד בבית הספר? היסטוריה ביקורתית? זיכרון קולקטיבי? שניהם?
8. קראו את הקטע הבא בנידון.

התודעה ההיסטורית ניתנת להבנה כמרחב שבו מתמזגים הזיכרון הקיבוצי המונחל בדרך כלל במשפחה ובמערכת החינוך, התובנות של המחקר ההיסטורי האקדמי ושאר ייצוגי ההיסטוריה, המופיעים במרחב הציבורי ובאמצעי התקשורת: הקולנוע, הטלוויזיה, האינטרנט, הספרות היפה והאמנות, וכן אתרי זיכרון וטקסים לאומיים וקהילתיים. מכאן נובע שהחינוך בבית הספר, המחקר ההיסטורי וההיסטוריה הציבורית הם ספרות הפועלות במקביל על עיצוב התודעה ההיסטורית של המתבגר. איננו יודעים איזה מרכיב פועל חזק יותר, אבל ברור שהתודעה ההיסטורית היא תמיד תוצר של הבניה חברתית רחבה.

המשמעות הפדגוגית של הבנה זו היא, שאם שיעור ההיסטוריה יהיה מנותק מהקשרי החיים הרלוונטיים ללומדים ויתעלם מעוצמת התקשורת לסוגותיה ומשאר מרחבי ההיסטוריה הציבורית, יסבלו תמיד הפרקטיקות של הוראת ההיסטוריה מכשל פרדיגמאטי. התלמידים לא יפתחו חשיבה היסטורית מושכלת שתאפשר להם לזהות את הכוחות הפועלים על התודעה שלהם ולהציב מולם סימני שאלה. הכרח אפוא לפתח בקרב תלמידים חשדנות בריאה כלפי כל סיפור היסטורי המוצג לפניהם, אם בשיעורי ההיסטוריה בכיתה ואם במדיה – הטלוויזיה, האינטרנט והקולנוע.

מתוך: אסתר יוגב. מסה פותחת: חינוך היסטורי וטיפול החשיבה ההיסטורית.

<https://www.smkb.ac.il/Data/Uploads/ester-yoggev.pdf>